

Lov, for en stor Deel er udbjævnnet, saa at vi
 altsaa meget mindre kunde taale, at en vis
 Deel af Befolkningen, den Deel, som tidligere
 navnlig har maattet være Militair, nu behand-
 les paa en særegen Maade. Desuden vide vi
 ogsaa, at vi leve under meget lykkelige retslige
 Forhold. I alle andre Forhold staae Alle lige
 for Loven, og den Ene forurettes saa lidt som
 den Anden; selv for en Rejsende, en Gæst,
 har Lovgivningen sørget, saa at han uden
 videre Ophold kan ssee sin Ret, dersom denne
 skulde kræntes. Saaledes sørger man i alle
 vore andre Forhold for, at den Fattige som
 den Rige, den Høie som den Lave, Ublæn-
 dningen som den Indfødte kunne ssee deres Ret
 og føle sig vel her, og just derfor træder dette
 enkelte Forhold mere aparte frem for os som
 Noget, der staaer i Modstrid med hele vor
 øvrige Samfundsorden og derfor bør afhjælpes.
 Sa havde det været for en Menneſkealder eller
 længere tilbage, vilde man maaskee ikke have
 gjort Bevægelse om, hvad man da mulig vilde
 have kaldt Smaating, thi da hørte Saadant
 mere Tiden og Tidsaanden til. Jeg skal an-
 føre som Exempel herpaa den Fremgangsmaade,
 der brugtes i Almueskolerne. Dengang kjendte
 en Lærer ikke til, at han skulde bruge den
 Fremgangsmaade, som man nu fordrer af en
 Lærer overfor Eleverne, at nemlig en Lærer
 skal kunne behandle en Klasse paa f. Ex. 100
 Drengene uden at behøve at bruge en Lamp og
 dog faae flittige, raske og flinke Drengene af dem.
 Men dette har nu forandret sig; den Mand,
 som har vidst i det Hele at trænge igjennem,
 har ogsaa her gjort sin Indflydelse gjældende.
 Dengang sad Høveren i Latinskolen med Spanst-
 voret i Støvlerne, og da var det gjerne ikke
 ham, der skulde mønstre Eleverne, men under
 saadanne Forhold gik „Præglen“, som der staaer
 i Bisen, „videre fra den Lave til den Høie“;
 Drengene vare vantede dertil, de betragtede det
 som en Selvfølge, og derfor kunde Saadant
 ikke træde frem som noget Aparte. Som sagt
 altsaa, hvis det var for en Menneſkealder
 siden, at vi havde paaanſet dette Forhold, vilde
 man maaskee have leet ad os, men Tiderne
 have siden dengang heldigvis forandret sig, og
 under de Forhold, der nu gjøre sig gjældende,
 træder virkelig det af os paaanſede Forhold

lidt grelt frem. Det er berimod ikke Fore-
 spørgernes Hensigt — og dette vuste vi ogsaa
 at udtale — at ville foretage et Skridt, hvor-
 ved Nogensomhelst — og jeg tænker herved
 paa, den menige Mand skulde troe, at vi vilde
 svække Lydhedspligten, svække Tiden, eller at
 vi skulde ville agte ringe eller tvivle om Nødvæn-
 digheden af endogsaa strenge disciplinariske Straffe
 eller overhovedet skulde ville styrke den Lust, som
 muligen kan findes til ikke at underkaste sig den
 fornødne strenge Disciplin; nei, saare langt
 derfra. Vi ere tværtimod af den Overbeviis-
 ning, at en humanere Behandling under Sol-
 datens Udbannelse vil netop fremfor alt Andet
 bidrage til Disciplin, og det navnlig i det Til-
 fælde, hvor Disciplin fornemlig behøves; Di-
 sciplin behøves jo vel altid, men fornemlig i
 Krigen. Men jeg tør appellere til Enhver, som
 kjender Noget til Forholdene, og spørge, om
 de ikke have erfaret, at de Befalingsmænd, der
 ere Bøddeler i Fredstid, ofte ere Cujoner i
 Krigen. I Fredstid commandere de de Under-
 givne, men i Krigstid commandere disse dem,
 og derfor siger jeg: paa jo bedre og oprigtigere
 Maade hele Forholdet kan udvikle sig mellem
 Befalingsmændene og de Menige, som de have
 under sig, desto mere Magt faae Befalings-
 mændene over deres Undergivne baade i Freds-
 tid og — og det ikke mindst — i Krig. I
 det første Tilfælde kan en saadan Befalings-
 mand gaae foran, men de Undergivne følge
 ham ikke; men i det sidste Tilfælde gaae
 de foran og tillade ikke ham at gjøre
 det. Dette er Noget, som jeg troer,
 at ogsaa mere Sagkyndige end jeg kunne
 bekræfte, jeg har min Kundskab i saa Hæn-
 seende fra Sagkyndige. Og hvad vi heller
 ikke have til Hensigt med vor Forespørgsel, er,
 at ville kaste en Beshybning paa Befalings-
 mændene i Almindelighed eller at nægte vor
 Anerkjendelse til nogensomhelst Befalingsmand,
 han være høi eller lav, som har vidst at udføre
 sit alvorlige og besværlige Hverv paa en Maade,
 der staaer i Modstrid med den, som vi her
 paaanſe. Vi erkjende tværtimod og ere over-
 bevisede om, at i alt Fald mange af de høiere
 Befalingsmænd ikke billige saadanne Forhold,
 som vi have for Die, og vi vide, at der gives
 Afdelinger, hvor man har opfattet denne Sag